

Анастасія Очковська,
студентка 4 курсу спеціальності
«Менеджмент соціокультурної діяльності» Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.
Людмила Ладонько (наук.кер.),
доктор економічних наук, професор кафедри мистецьких дисциплін
Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка.

РОЗВИТОК ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ МЕНЕДЖЕРІВ СКС

Метою статті є дослідження феномену лідерства та лідерських компетенцій менеджера соціокультурної сфери. Проаналізовано ключові групи лідерських компетенцій, як індикаторів готовності до управлінської діяльності та особистісного розвитку сучасного менеджера соціокультурної сфери. З'ясовано сутність лідерського потенціалу менеджера та виділені його основні складові.

Ключові слова: лідерство, лідерський потенціал, компетенції, соціокультурна сфера.

The purpose of the article is to study the phenomenon of leadership and leadership competencies of a manager of the socio-cultural sphere. The key groups of leadership competencies are analyzed as indicators of readiness for managerial activity and personal development of a modern manager of the socio-cultural sphere. The essence of the manager's leadership potential is clarified and its main components are highlighted.

Keywords: leadership, leadership potential, competencies, social and cultural sphere.

Лідерство – один із елементів управлінської взаємодії, що виходить за межі формальної організаційної структури, і ґрунтується на базі статусних характеристик суб'єкта і об'єкта управління, у результаті якого відбувається згуртування членів організації чи колективу.

Український науковець В. Шатун вважає, що лідерство – це мистецтво впливу на людей, на те, щоб вони за власним бажанням намагалися досягнути поставлених цілей. Дещо інший погляд на феномен лідерства у американського

дослідника Герберта А. Саймона, він вважає лідерством знання про те, як маніпулювати іншими людьми. Також надзвичайно цікавою для розуміння природи лідерства є концепція, запропонована вченим-етнологом Л. Гумільовим, яка зазначає, що імпульсом до лідерства є пасіонарність – особливий вид енергії чи, навіть, пристрасть, притаманна лише окремим людям і спрямована на перетворення навколишнього світу [1]. Так, Олександр Македонський, Жанна д'Арк, Наполеон та інші історичні особистості – приклади пасіонаріїв, які зуміли зламати інерцію традиції і дали пасіонарний імпульс для історичного злету своїх народів. Вітчизняним прикладом цієї концепції є постать президента України Володимира Зеленського, звичайного шоумена, який став президентом України, хоча до цього ніколи не був у політиці. Однак, саме його лідерські якості, цілеспрямованість, щирість, готовність працювати і відстоювати свої ідеї, переконали українців у тому, що він впорається із поставленими завданнями [2].

Сучасні науковці у сфері управління переконані у необхідності створення можливостей для навчання та розвитку менеджерів через набуття ними лідерських компетентностей, як індикаторів готовності до управлінської діяльності та особистісного розвитку. Дослідивши літературні джерела [3,4], можна виділити наступні ключові групи лідерських компетенцій сучасного менеджера соціокультурної сфери (табл. 1).

Таблиця 1

Лідерські компетенції менеджера СКС

	Групи компетенцій лідера	Характеристика компетенцій
1	Досягнення результатів, орієнтація на результат	Це спроможність брати на себе відповідальність, як за виконання своїх завдань, так і за задовільне виконання завдань колективу; орієнтація на досягнення визначених результатів діяльності підлеглих.
2	Аналітичне мислення	Це здатність об'єктивно сприймати, вивчати та викладати інформацію, що передбачає її узагальнення з різних джерел, врахування деталей та тенденцій, визначення проблем, їх важливості та причинно-наслідкових зв'язків; це здатність генерування нових ідей та різних шляхів розв'язання проблем.

3	Управління людськими ресурсами	Це спроможність керівників дотримуватися послідовного стратегічного підходу до управління персоналом, нести відповідальність за планування людських ресурсів, добір кадрів, розвиток їхньої спроможності та організацію діяльності на основі поточних та майбутніх потреб організації, мотивування досконалої діяльності, визнання внеску працівників у діяльність відомства та підтримку сприятливих умов праці, в яких службовці максимально можуть реалізовуватися та сприяти досягненню цілей організації.
4	Ефективна комунікація	Це здатність до ефективного обміну інформації з метою досягнення розуміння та підтримки на шляху реалізації цілей організації.

Лідерство, як компетенція менеджера сьогодні є досить новою концепцією в управлінні. Вона, перед усім, застосовується в управлінні змінами і передбачає необхідність оновлення всіх систем для досягнення успіху і визначених цілей.

Однак, якщо говорити про професійну успішність і ефективність праці менеджера соціокультурної сфери, що об'єднує одночасно декілька різних сфер його діяльності (професійну, організаційну, управлінську, соціальну, культурну), то сучасний керівник-лідер повинен володіти такими особистісними якостями, котрі об'єднуються загальною спрямованістю його діяльності. Такими особистісними якостями є лідерський потенціал менеджера.

Під лідерським потенціалом менеджера розуміють певні внутрішні відновлювані ресурси керівника (знання, якості особистості, лідерські здібності тощо), що розвиваються і виявляються у динамічній взаємодії менеджера із соціокультурним середовищем. Таким чином, лідер - це наділений найбільш ціннісним потенціалом індивід, який має провідний вплив в колективі, для якого головним є не рівень посади, а можливість впливу на співробітників та діяльність організації загалом [3, с. 33].

Зіставляючи лідерські характеристики особистості та професійні якості ефективного керівника можна виділити складові із яких складається лідерський потенціал менеджера:

а) професійні якості – освіченість, самодисципліна, висока професійна підготовка, готовність до навчання та підвищення кваліфікації тощо;

б) лідерські якості – здатність впливати на людей, бажання першості, вміння згуртувати колектив, застосування заохочувального мотивування тощо;

в) інтелектуальні якості – високий рівень інтелекту, здатність до вирішення складних проблем, раціоналізм, гнучке нестандартне мислення тощо;

г) соціально-орієнтовані якості – орієнтація на людину у процесі прийняття рішень, комунікабельність, розвинута емпатія, спроможність до швидкої адаптації у нових умовах діяльності, здатність до командної роботи тощо;

д) вольові якості – рішучість, здатність приймати відповідальність за прийняття рішення у ризикованих ситуаціях, стресостійкість, сміливість, стійкість до невдач тощо;

е) творчі якості – творча активність, здатність до сприйняття нового, креативність у прийнятті рішень, здатність застосовувати творчі методи до розв'язання складних проблем, схильність до новаторства тощо.

Виділення ключових груп лідерських компетенцій та розкриття складових лідерського потенціалу, дозволило нам виділити основні шляхи формування лідерських компетентностей у менеджерів соціокультурної сфери, а саме:

- цілеспрямований розвиток лідерських якостей у співробітників, які вже працюють на посаді менеджера та мають певний сформований статус у колективі. Інструментами для цього можуть бути тренінги особистісного росту та розвитку, курси підвищення кваліфікації, самоосвіта та методики саморозвитку;

- попередній відбір працівників, які висуваються на керівну посаду із врахуванням їх творчого та лідерського потенціалу, зважаючи на специфіку управлінської праці та сферу діяльності організації чи підприємства. Інструментами для такого відбору є методики діагностики кожної складової лідерського потенціалу.

Отже, розвиток лідерського потенціалу менеджерів соціокультурної сфери дозволяє створити підґрунтя для підвищення ефективності роботи колективу, шляхом підвищення якості управлінської праці керівників.

Список використаних джерел

1. Крутій К. Як не вбити пасіонарія? Освітня політика. URL: <http://education-ua.org/ru/articles/1259-yak-ne-vbiti-pasionariya>
2. Донцов Д. Лідерство на державній службі. Інститут громадянського суспільства. URL: <http://old.csi.org.ua/?p=2424>
3. Калашнікова С. А. Актуальність лідерства в умовах сучасних суспільних трансформацій та його вплив на професійну підготовку управлінців. Освітологічний дискурс, 2013. № 1. с. 75-89.
4. Прочан А. О. Значущість лідерських якостей менеджера як запорука позитивних змін на підприємстві. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права, 2022 , Випуск 32. С. 31-36.